
Europska unija – Mogućnosti i izazovi
3.-5. lipnja 2009. Dubrovnik
Hotel Excelsior

Zajednički seminar Hrvatske odvjetničke komore i
Odvjetničke komore Engleske i Walesa

**PREGLED UTJECAJA PRAVA EZ NA
HRVATSKU U SEKTORU
ENERGETIKE I ULOGA
ODVJETNIKA**

IVAN TILOŠANEC
Odvjetnički ured Tilošanec

SADRŽAJ

	Str.
Sažetak	3
1. UVOD	3
2. REFORMA ENERGETSKOG SEKTORA OPĆENITO	3
3. REFORMA ENERGETSKOG SEKTORA U HRVATSKOJ	6
3.1. Temeljni pravni akti	6
3.2. Stanje energetske reforme	15
Opća energetika	15
Električna energija	16
Prirodni plin	16
Toplinska energija	16
Nafta i naftni derivati	17
4. PERSPEKTIVE ENERGETSKOG SEKTORA U HRVATSKOJ I ULOGA ODVJETNIKA	17
4.1. Perspektive energetskog sektora	17
4.2. Uloga odvjetnika	17
5. LITERATURA/PRAVNI IZVORI	19

Sažetak: Energija je uvjet za gospodarske aktivnosti i razvoj te život pojedinca i društvene zajednice. Energetski sektor je gospodarski sektor koji obuhvaća proizvodnju energije, prijenos/transport, skladištenje energije, distribuciju energije i korištenje energije. Reforma energetskog sektora je preobražaj, radi uspostave tržišnog gospodarstva, pravnih, organizacijskih, gospodarsko-financijskih, tehničko-tehnoloških i vlasničkih uvjeta za obavljanje energetskih djelatnosti te korištenje energije. U Europi se pristupilo reformi energetskog sektora u cilju postizanja potpune liberalizacije i integriranog energetskog tržišta. Reforma energetskog sektora u Hrvatskoj predstavlja sastavni dio tranzicijskih procesa. Novo energetsko zakonodavstvo je koncipirano po uzoru na energetsko zakonodavstvo EU i proces usklađivanja s pravnom stečevinom (*acquis*) je pri kraju. Energetsko tržište je formalno otvoreno, ali u opskrbi energijom državne tvrtke i poluprivatizirane državne tvrtke još nemaju pravu konkurenciju pa zapravo nije otvoreno tržišno natjecanje. Institucionalne i strukturalne promjene su izvršene, ali su učinci tih promjena, u pogledu glavnih ciljeva, još na početku. U provedbi reformi, važnu ulogu ima odvjetništvo kao Ustavom utvrđena samostalna i neovisna službe za pravnu pomoć RH.

Ključne riječi: energija, energetski sektor, energetsko tržište, reforma, pravna stečevina EU, Hrvatska, usklađivanje zakonodavstva, odvjetništvo.

1. UVOD

Ustav¹ koji je donio Sabor Republike Hrvatske 21. prosinca 1990. izražava da se Republika Hrvatska (RH) oblikuje i razvija kao suverena i demokratska država u kojoj se jamče i osiguravaju ravnopravnost, slobode i prava čovjeka i državljanina, te promiče njihov gospodarski i kulturni napredak i socijalno blagostanje.

Kako se ostvaruje navedena Ustavna proklamacija, svakodnevno propituju naši građani i njihove udruge, ali i stranci, te institucije država kojima pripadaju. Posebno se to odnosi na države članice Europske Zajednice (EZ) s kojima je RH 2001. g. potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i tijela Zajednice koja prate i promiču pridruživanje koji je u tijeku.

Svrha je ovog rada da iznese pregled utjecaja prava EZ na Hrvatsku u energetskom sektoru (bez nuklearne energije) i da omogući uvid u provedbu pravne stečevine EZ (*acquis*), na što se RH obvezala u okviru navedenog Sporazuma. Izraz koji se najčešće koristi za oznaku navedenih procesa je „*reforma energetskog sektora*“. U suštini ona znači uspostavu tržišnog gospodarstva u energetici uz regulaciju javne usluge u djelatnostima prijenosa/transporta i distribucije energije koje su od općeg gospodarskog interesa.

Reforma je donijela puno novih pojmova i sadržaja u život i rad sudionika energetskog sektora, od proizvođača do potrošača energije. Te promjene su se, u prvom redu očitovale kao potpuna promjena energetskog zakonodavstva. Zbog toga je do sada bilo potrebno, a biti će i u buduće, puno strpljivog i stručnog rada na provedbi tih promjena u praksi. U tom smislu se ovim radom, dodatno želi istaknuti uloga, važnost i mogućnosti odvjetništva u procesu provođenja reformi u energetskom sektoru kao Ustavom utvrđene samostalne i neovisne službe za pravnu pomoć RH.

1. REFORMA ENERGETSKOG SEKTORA OPĆENITO

Reforma energetskog sektora u Europi je započela privatizacijom u sektoru električne energije i plina u

---

¹ Ustav Republike Hrvatske/*Constitution of Republic of Croatia*/iz 1990. g. s amandmanima iz 1997, 2000 i 2001.g. (Pročišćeni tekst "Narodne novine" br. 41/2001 i 55/01-ispr.)

80-tim godinama prošlog stoljeća u Velikoj Britaniji². Razlozi su bili ekonomske prirode. Državno upravljanje se pokazalo neučinkovitim, a postojalo je snažno političko uvjerenje da se liberalizacijom odnosa na tržištu i konkurencijom mogu postići niže cijene i veća sigurnost u opskrbi energijom.

Energetski sektor je gospodarski sektor koji obuhvaća proizvodnju energije, prijenos/transport, skladištenje energije (gdje je to moguće kao npr. kod plina), distribuciju i korištenje energije.

U suvremenom životu energija ima veliku važnost. Ta okolnost prirodno slijedi iz činjenice što je energija bitan uvjet za gospodarske aktivnosti i razvoj te život pojedinca i društvene zajednice. Potrebe za energijom svakim danom sve više rastu, pri čemu raste i ovisnost o uvozu energije (u Europi i u Hrvatskoj) što povećava rizik od prekida u opskrbi energijom. Osim toga, proizvodnja energije iz fosilnih goriva predstavlja glavni izvor globalnog zagađenja okoliša³ pa to zahtjeva planiranje energetskog razvoja u skladu s politikom održivog razvoja. Sve su to bili razlozi da se pristupi reformi energetskog sektora u cilju postizanja potpune liberalizacije i integriranog energetskog tržišta u Europi.

Reforma energetskog sektora se može definirati kao cjeloviti i usklađeni preobražaj pravnih, organizacijskih, gospodarsko-financijskih, tehničko-tehnoloških i vlasničkih uvjeta za obavljanje energetskih djelatnosti te korištenje energije.

Ciljevi reforme su složeni i višestruki. Kao glavni ciljevi se mogu označiti:

- ukidanje državnih monopola u energetskim djelatnostima (posebno u proizvodnji energije),
- razvoj energetskog tržišta i postizanje konkurentnih i/ili razumnih cijena energije,
- osiguranje kvalitetne i sigurne opskrbe energijom,
- osiguranje nesmetanog i učinkovitog prijenosa/transporta i distribucije energije od proizvođača do potrošača,
- regulacija prirodnih (tehničkih) monopola (prijenos/transport i distribucija energije),
- poboljšanje energetske učinkovitosti (u proizvodnji, prijenosu/transportu i distribuciji te korištenju energije),
- usklađeni razvoj energetskog sektora s ciljevima održivog razvoja,
- poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i kogeneracije, (radi povećanja sigurnosti opskrbe energijom i zaštite okoliša).

Reforma energetskog sektora ima različite aspekte i oblike pa se uvjetno može govoriti o pravnoj, organizacijskoj, gospodarsko-financijskoj, tehničko-tehnološkoj i vlasničkoj reformi.

Pravna reforma znači utvrđivanje i provedbu zakonodavnih uvjeta za planiranje politike energetskog razvoja, reorganizaciju energetskih subjekata, otvaranje i povezivanje tržišta energije, promjenu i usklađivanje nadležnosti državnih tijela, osnivanje i rad nezavisnih regulatornih tijela, povećanje sigurnosti i kvalitete opskrbe, zaštitu osjetljivih skupina stanovništva i zaštitu potrošača.

Organizacijska reforma podrazumijeva reorganizaciju postojećih energetskih subjekata i uvođenje novih na tržište, organiziranih u skladu s pravilima o razdvajanju djelatnosti proizvodnje i opskrbe energijom od djelatnosti prijenosa/transporta i distribucije energije. Razdvajanje se provodi postupno i na različitim

---

² Metcalf R., "Learning from the Experiences of Others: Development of Energy Regulation in UK and Greece", Zbornik radova "Problem regulacije na tržištu energetskih usluga", Hrvatsko energetsko društvo, 2002.,

³ Krobe, T., Goricanec, D., Pozeb, V.: "European internal market in energy and the importance of environmental protection", Zbornik radova "Energija i okoliš", Vol II, Opatija, 2008.,

osnovama, od računovodstvenog i upravljačkog razdvajanja pa do statusno-pravnog i vlasničkog razdvajanja, naročito u sustavima vertikalno organiziranih energetske subjekata. Organizacijska reforma obuhvaća primjenu sredstava i metoda za povećanje organizacijske učinkovitosti energetske subjekata, naročito u infrastrukturnim djelatnostima koje su u obvezi pružanja tzv. javne usluge. U okvir organizacijske reforme možemo uključiti i osposobljavanje energetske subjekata za provođenje strateških odrednica europske energetske politike, kao što je poticanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora (energija vjetra, vodotoka, sunčana energija, biogoriva, geotermalna energija itd.) i kogeneracije (istodobna proizvodnja električne i toplinske energije) te poticanje energetske učinkovitosti (ne samo u neposrednoj potrošnji, nego i u djelatnostima proizvodnje i prijenosa/transporta odnosno distribucije energije). Kao dio organizacijske reforme u energetske sektoru, shvaćamo i uvođenje novih institucija, nezavisnih regulatora energetske djelatnosti zaduženih za osiguranje pravnog reda na energetske tržištu, izdavanje dozvola energetske subjektima, zaštitu potrošača energije i korisnika energetske mreža od monopolnih cijena operatora u tim djelatnostima.

Gospodarsko-financijska reforma označava otvaranje energetske tržišta za nedomicilne potrošače i obuhvaća pravo potrošača na slobodan izbor opskrbljivača energije. Ona uključuje liberalizaciju cijena i njihovo formiranje na tržištu, prema uvjetima ponude i potražnje. Izuzetno, regulacija cijena ostaje u područjima u kojima postoji prirodni ili tehnički monopol, a to su djelatnosti prijenosa/transporta, skladištenja i distribucije energije. Također, regulacija cijena se zadržava kod opskrbe socijalno osjetljivih skupina stanovništva. U području proizvodnje energije iz obnovljivih izvora i kogeneracije, putem gospodarsko-financijske reforme, uvode se različiti oblici i mehanizmi državnih financijskih potpora, od poreznih oslobođenja i olakšica do isplate reguliranih zajamčenih cijena otkupa energije.

Tehničko-tehnološka reforma je izraz kojim se označava ukupnost poboljšanja u djelovanju tehničko-tehnoloških sustava ili njihovih dijelova radi ostvarivanja sljedećih ciljeva:

- sigurnosti ili pouzdanosti rada,
- energetske učinkovitosti,
- povećanja mogućnosti prijenosa/transporta i distribucije energije,
- zaštite okoliša,
- korištenja obnovljivih izvora i kogeneracije.

Vlasnička reforma je preobrazba vlasničkih odnosa uspostavom privatnog vlasništva, umjesto državnog vlasništva, nad energetske subjektima ili njihovim dijelovima. Preobrazba se izražava i suprotnim procesom t.j. uspostavom javnog vlasništva u djelatnostima prijenosa/transporta ili skladištenja ili distribucije energije u cijelosti ili djelomično, što ovisi o specifičnim prilikama u pojedinim državama.

U pripremi i provođenju energetske reforme sudjeluju brojni sudionici među kojima se ističu proizvođači energije, operatori prijenosa/transporta, skladištenja i distribucije energije, potrošači, nezavisni regulatori energetske djelatnosti, nezavisni regulatori zaštite tržišta i tržišnog natjecanja, operatori tržišta energije, državna tijela i građanske udruge. Svi ti sudionici imaju svoju ulogu, prava i obveze u novom energetske zakonodavstvu, ali njihov stvarni položaj ovisi o stupnju provedbe reforme. Proces reforme, iako ima isto polazište, nema iste rezultate u svim državama članicama EU. Karakteristično je da se taj proces odvija postupno, uz pojedinačna izuzeća u primjeni pojedinih mjera energetske reforme, ali uz čvrstu orijentaciju da se u potpunosti provede i ostvari integrirano energetske tržište.

3. REFORMA ENERGETSKOG SEKTORA U HRVATSKOJ

3.1. Temeljni pravni akti

Reforma energetskeg sektora u Hrvatskoj i proces usklađivanja energetskeg zakonodavstva s pravnom stečevinom EZ u sektoru energetike započeli su prije nego li je RH dobila status države kandidatkinje za pristupanje EU⁴, ali su bitan poticaj dobili nakon toga. U nastavku se kronološki navode oni pravni akti koji su bili temeljni za provođenje reforme.

Ustav Republike Hrvatske iz 1990. g. s amandmanima iz 1997, 2000 i 2001.g. (Pročišćeni tekst NN br. 41/2001 i 55/01-ispr.) je, uz međunarodne ugovore, osnovni pravni izvor i temelj za provođenje zakonodavne reforme u energetskeg sektoru.

Ustav u najviše vrednote ustavnog poretka RH, ubraja slobodu, jednakost, nacionalnu ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, socijalnu pravdu, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, vladavinu prava i demokratski višestranački sustav (čl. 3.). Ustav jamči pravo vlasništva. Vlasništvo obvezuje. Nositelji vlasničkog prava i njihovi korisnici dužni su pridonositi općem dobru. Strana osoba može stjecati pravo vlasništva uz uvjete određene zakonom (čl. 48.). Poduzetnička i tržišna sloboda temelj su gospodarskog ustroja RH. Država osigurava svim poduzetnicima jednak pravni položaj na tržištu. Zabranjena je zlouporaba monopolskog položaja određenog zakonom. Država potiče gospodarski napredak i socijalno blagostanje građana i brine se za gospodarski razvitak svih svojih krajeva. Prava stečena ulaganjem kapitala ne mogu se umanjiti zakonom niti drugim pravnim aktom. Inozemnom ulagaču jamči se slobodno iznošenje dobiti i uloženog kapitala (čl. 49.). Zakonom je moguće u interesu Republike Hrvatske ograničiti ili oduzeti vlasništvo, uz naknadu tržišne vrijednosti. Poduzetnička se sloboda i vlasnička prava mogu iznimno ograničiti zakonom radi zaštite interesa i sigurnosti RH, prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi (čl. 50.).

Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime⁵ (UNFCCC) ratificirana je u RH 17. 1. 1996. Krajnji je cilj ove Konvencije je da se uspostavi stabilnost koncentracije stakleničkih plinova u atmosferi na razini koja će spriječiti opasno antropogenetsko uplitanje u klimatski sustav. Takav nivo trebalo bi postići u vremenskom roku koji je dovoljan da se ekosustavima omogući prirodno adaptiranje na promjenu klime, da se osigura da proizvodnja hrane ne bude ugrožena i da se omogući daljnji gospodarski razvoj na održivi način (čl. 2).

Ugovor o energetskeg povelji⁶ potpisan je prosincu 1994. g., a u RH je ratificiran u rujnu 1997. Ovim međunarodnim ugovorom se utemeljuje pravni okvir za unaprjeđenje dugoročne suradnje na području energetike zasnovane na uzajamnom dopunjavanju i koristi u skladu s ciljevima Energetske povelje, a RH se obvezala razvijati otvoreno i konkurentno tržište za energetske materijale i proizvode (čl. 2. i 3.).

Protokol Energetske povelje o energetskeg učinkovitosti i pripadajućim problemima okoliša⁷ ratificiran je u travnju 1998. Protokolom se utvrđuju načela za politiku energetske učinkovitosti i za smanjivanje negativnih utjecaja energetskeg sustava za okoliš. RH se obvezala surađivati u razvoju i

⁴ Odluka Europskog vijeća od 17. i 18. lipnja 2004. g. da je Hrvatska zemlja kandidatkinja i da je potrebno pokrenuti proces pristupanja EU

⁵ *Zakon o potvrđivanju okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime* ("Narodne novine- Međunarodni ugovori" br. 2/96)

⁶ *Zakon o potvrđivanju Ugovora o energetskeg povelji* ("Narodne novine- Međunarodni ugovori" br. 15/97)

⁷ *Uredba o potvrđivanju Protokola energetske povelje o energetskeg učinkovitosti i pripadajućim problemima zaštite okoliša* ("Narodne novine- Međunarodni ugovori" 7/98)

primjeni politike energetske učinkovitosti zakona i drugih propisa. Nadalje, on osigurava smjernice za razvoj programa energetske učinkovitosti, ukazuje na područja suradnje i osigurava okvir za stvaranje usklađenih akcija suradnje. Takva akcija može uključivati traženje, vađenje, proizvodnju, pretvorbu, uskladištenje, transport, distribuciju i potrošnju energije i može se odnositi na bilo koji energetske sektor. Ciljevi Protokola su: promicanje politike energetske učinkovitosti dosljedno održivom razvoju; stvaranje okvirnih uvjeta koji potiču proizvođače i potrošače da što ekonomičnije koriste energiju u pogledu ekonomičnosti, učinkovitosti i pogodnosti za okoliš, posebice kroz organizaciju učinkovitog energetskeg tržišta i kroz potpunije odražavanje troškova i dobiti zaštite okoliša i pospješivanje suradnje na području energetske učinkovitosti (čl. 1).

Pravni instrumenti EZ su instrumenti koje institucije Zajednice imaju na raspolaganju za izvršavanje svojih zadataka prema Ugovoru o osnivanju EZ. To su: uredbe (propisi), direktive, odluke i preporuke. Direktive su obvezujuće u smislu rezultata koji treba postići; moraju se prenijeti u nacionalni pravni okvir i stoga ostavljaju prostor za manevre u pogledu oblika i sredstava provedbe.⁸ Slijedeći akti EZ su bili najvažniji za početak energetske reforme.

Direktiva 96/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. prosinca 1996. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije⁹. Ova Direktiva utvrđuje zajednička pravila za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije. Ona određuje pravila organizacije i funkcioniranja elektroenergetskog sektora, pristupa tržištu, kriterije i procedure koje se primjenjuju u postupcima javnih natječaja i na davanje odobrenja za rad sustava (čl. 1).

Direktiva 98/30/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina¹⁰. Ova Direktiva utvrđuje zajednička pravila za prijenos, distribuciju, opskrbu i skladištenje prirodnog plina. Ona određuje pravila koja se odnose na organizaciju i funkcioniranje sektora prirodnog plina, uključujući ukapljeni prirodni plin (LNG), pristup tržištu, kriterije i postupke koji se primjenjuju na davanje odobrenja za prijenos, distribuciju, opskrbu i skladištenje prirodnog plina (čl. 1).

Uredba Vijeća (EZ) br. 2666/2000 od 5. prosinca 2000. o pružanju pomoći Albaniji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Saveznoj Republici Jugoslaviji i bivšoj Jugoslavenskoj Saveznoj Republici Makedoniji i ukidanju Uredbe (EZ) br.1628/96 i izmjeni Uredbe (EEZ) br. 3906/89 i (EEZ) br.1360/90 i Odluke 97/256/EZ i 1999/311/EZ. Glavna svrha pružanja pomoći je podrška Zajednice državama primateljicama u procesu stabilizacije i pridruživanja (čl. 2.).

U srpnju 2001. RH je donijela čitav niz zakona kojima je cjelovito regulirala pitanja energetske reforme i uglavnom uskladila svoje energetske zakonodavstvo s direktivama EZ.

Zakon o energiji¹¹ uređuje: mjere za sigurnu i pouzdanu opskrbu energijom i njenu učinkovitu proizvodnju i korištenje, akte kojima se utvrđuje i na temelju kojih se provodi energetska politika i planiranje energetskeg razvitka, obavljanje energetskeg djelatnosti, na tržištu ili kao javnih usluga, te osnovna pitanja obavljanja energetskeg djelatnosti (čl. 1.).

Zakon o regulaciji energetskeg djelatnosti¹² osniva Vijeće za regulaciju energetskeg djelatnosti kao neovisnu pravnu osobu, radi obavljanja poslova izdavanja dozvola za obavljanje energetskeg djelatnosti,

⁸ Pojmovnik, Institucije, politike i proširenje EU, Delegacija Europske komisije u Hrvatskoj, svibanj 2003

⁹ "Official Journal" L 027, 30.1.1997 p. 0020-0029

¹⁰ "Official Journal" L 204, 21. 7. 1998

¹¹ "Narodne novine" br. 68/01

¹² "Narodne novine" br. 68/01

poslova osiguravanja preglednog i nepristranog djelovanja tržišta energije, poslova osiguravanja preglednog i nepristranog obavljanja energetske djelatnosti koje se obavljaju kao javne usluge, obavljanja poslova u vezi s reguliranjem cijena energije koje se obračunavaju na podlozi tarifnih sustava, te obavljanja i drugih poslova koji su mu stavljeni u djelokrug Zakonom o energiji i zakonima kojima se uređuje obavljanje energetske djelatnosti na tržištu ili kao javnih usluga (čl. 1.).

Zakon o tržištu električne energije¹³ uređuje obavljanje energetske djelatnosti: proizvodnje električne energije, prijenosa električne energije, distribucije električne energije, opskrbe električnom energijom, vođenja elektroenergetskog sustava i organiziranja tržišta električnom energijom (čl. 1.).

Zakon o tržištu plina¹⁴ uređuje obavljanje energetske djelatnosti i to: dobava plina i distribucija plina prema pravilima kojima se uređuju tržišni odnosi. Također, navedenim zakonom se uređuje djelatnost transporta plina kao javna usluga (čl. 1.).

Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata¹⁵ uređuje obavljanje energetske djelatnosti: proizvodnja naftnih derivata, transport nafte naftovodima i drugim oblicima transporta, transport naftnih derivata produktovodima i drugim oblicima transporta, trgovina na veliko naftnim derivatima, trgovina na malo naftnim derivatima, skladištenje nafte i naftnih derivata, obavljaju se kao tržišne djelatnosti (čl. 1.).

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država s jedne strane i Republike Hrvatske s druge strane¹⁶ potpisan je u listopadu 2001., a stupio je na snagu u veljači 2005. Ovim sporazumom se uspostavlja pridruživanje Hrvatske, s jedne strane i Zajednice i njezinih država članica, s druge strane. Ciljevi su ovoga pridruživanja: pružiti prikladan okvir za politički dijalog i time omogućiti razvitak bliskih političkih odnosa između stranaka; poduprijeti napore Hrvatske u razvijanju gospodarske i međunarodne suradnje, među ostalim, i usklađivanjem njezina zakonodavstva sa zakonodavstvom Zajednice; poduprijeti nastojanja Hrvatske da završi prijelaz u tržišno gospodarstvo, promicati skladne gospodarske odnose i postupno razviti područje slobodne trgovine između Hrvatske i Zajednice; poticati regionalnu suradnju u svim područjima obuhvaćenim ovim Sporazumom (čl. 1.).

Strategija energetskega razvitka RH¹⁷ donesena je u ožujku 2002. Strategija je dio ukupne strategije gospodarskog razvitka Republike Hrvatske. U razdoblju od 1995. do 1998. godine provedeno je niz istraživanja koje su koja su poslužila za izradu nacrtu Strategije energetskega razvitka RH, u srpnju 1998. godine. Ona obuhvaća sve dimenzije razvoja i odnosa u energetskega sektoru i predstavlja reformu cijelog sustava gospodarenja energijom. Strategija razvitka energetskega sektora ima energetske, ekonomske, zakonodavne, organizacijske, institucionalne i obrazovne dimenzije s ciljem da pripremi energetskega sektor Hrvatske za što lakše i efikasnije uključivanje u Europsku uniju (Uvod).

Rezolucija o pristupanju RH EU¹⁸ je donesena 18. prosinca 2002. Rezolucijom Sabor RH odlučuje da će u potpunosti uskladiti zakonodavni pravni sustav RH sa standardima i pravnim stečevinama EU. Time je, prije stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, učinjen novi korak naprijed u procesu pridruživanja.

---

¹³ "Narodne novine" br. 68/01

¹⁴ "Narodne novine" br. 68/01

¹⁵ "Narodne novine" br. 68/01

¹⁶ "Narodne novine – Međunarodni ugovori" br. 7/05

¹⁷ "Narodne novine" br. 38/02

¹⁸ "Narodne novine" br. 153/02

Zakon o privatizaciji INE, d.d.-industrija¹⁹ donesen je 19. ožujka 2002. Ovim se Zakonom uređuje privatizacija INA – Industrije nafte d.d. (čl. 1.).

Zakon o privatizaciji Hrvatske elektroprivrede, d.d.²⁰ donesen je 19. ožujka 2002. Predmet ovog Zakona je privatizacija Hrvatske elektroprivrede d.d. (čl. 1.).

Energetsko zakonodavstvo EZ je dopunjeno novim direktivama, a unapređene su stare direktive.

Direktiva 2001/77/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2001. **o promociji električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora na unutarnjem tržištu električne energije**²¹. Svrha ove direktive je poticati povećanje udjela proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije na unutarnjem tržištu električne energije i stvaranje temelje za budući okvir Zajednice za to područje (čl. 1.).

Direktiva 2002/91/EZ²² Europskog Parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2002. **o energetskim svojstvima zgrada**. Cilj je ove direktive unapređivati učinkovitost u zgradama unutar Zajednice, uzimajući u obzir vanjske klimatske i lokalne uvjete kao i zahtjevane klimatske uvjete u prostorijama i ekonomsku opravdanost. Ova direktiva utvrđuje zahtjeve koji se odnose na: opći okvir za metodologiju obračuna integralne energetske učinkovitosti u zgradama, primjenu minimalnih zahtjeva o energetske učinkovitosti u novim zgradama, primjenu minimalnih zahtjeva o energetske učinkovitosti u novijim zgradama, primjenu minimalnih zahtjeva o energetske učinkovitosti u postojećim velikim zgradama u kojima je potrebna opsežna obnova, energetske certifikacije zgrada i redovitu inspekciju kotlova i sustava za kondicioniranje zraka u zgradama i ocjenu instalacija grijanja u kojima su kotlovi stariji od 15 godina (čl. 1.).

Direktiva 2003/30/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 8. svibnja 2003. **o promociji uporabe biogoriva ili drugih obnovljivih goriva za prijevoz**²³. Cilj je ove direktive poticanje upotrebe bio-goriva ili drugih obnovljivih goriva umjesto dizelskog goriva i motornog benzina za potrebe prijevoza u državama članicama, kako bi se doprinijelo ciljevima kao što su poštovanje obveza u odnosu na klimatske promjene, ekološki prihvatljiva sigurnost opskrbe i promocija obnovljivih izvora energije (čl. 1.).

Direktiva 2003/54/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. **o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i ukidanju Direktive 96/92/EZ**²⁴. Novom direktivom se unapređuju zajednička pravila za proizvodnju, prijenos, distribuciju, opskrbu električne energije. Ona određuje pravila organizacije i funkcioniranja elektroenergetskog sektora, pristupa tržištu, kriterije i procedure koje se primjenjuju u postupcima javnih natječaja i na davanje odobrenja za rad sustava (čl. 1).

Direktiva 2003/55/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. **o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i ukidanju Direktive 98/30/EZ**²⁵. Novom direktivom se unapređuju zajednička pravila za prijenos, distribuciju, opskrbu i skladištenje prirodnog plina. Ona određuje pravila koja se odnose na organizaciju i funkcioniranje sektora prirodnog plina, uključujući ukapljeni prirodni plin (LNG), pristup tržištu, kriterije i postupke koji se primjenjuju na davanje odobrenja za prijenos, distribuciju, opskrbu i skladištenje prirodnog plina. Pravila utvrđena ovom Direktivom za prirodni plin, uključujući i ukapljeni prirodni plin (LNG), također su primjenjiva za bioplina i plin iz biomase i druge tipove

¹⁹ "Narodne novine" br. 32/02

²⁰ "Narodne novine" br. 32/02

²¹ Official Journal L , 27.10.2007.

²² Official Journal L 1, 4. 1. 2003.

²³ Official Journal L , 123, 17. 5. 2003.

²⁴ Official Journal L 176, 15. 7. 2003.

²⁵ Official Journal L , 176, 15. 7. 2003.

plinova ukoliko se ti plinovi mogu tehnički i sigurno ubacivati u i transportirati kroz sustav za prirodni plin (čl. 1).

Odluka Europskog parlamenta i Vijeća br. **1229/2003/EZ**²⁶ od 26. lipnja 2003. **kojom se utvrđuju smjernice za trans-europske energetske mreže i ukidanju Odluke br. 1254/96/EZ.** Nova odluka utvrđuje prirodu i opseg akcija Zajednice na utvrđivanju smjernica za trans-europske energetske mreže. Ona utvrđuje niz smjernica koje se odnose na ciljeve, prioritete i široke okvire akcija Zajednice u odnosu na trans-europske energetske mreže. Ova odluka se primjenjuje na električne mreže: sve mreže visokog napona, isključujući distribucijske mreže i podmorske veze, pod uvjetom da se ta infrastruktura koristi za međuregionalne ili međunarodne prienosne veze; bilo koju opremu ili instalacije bitne da sustav radi ispravno, uključujući zaštitu, nadzor i upravljanje sustavom; na mreže prirodnog plina: visokotlačne plinovode, isključujući distribucijske mreže, koji su u stanju opskrbljivati regije u Zajednici iz unutarnjih ili vanjskih izvora, podzemna postrojenja za skladištenje spojena na gore navedene visokotlačne plinovode, postrojenja za prihvatanje, skladištenje i uplinjavanje ukapljenog prirodnog plina (LNG) i također na sredstva za prijevoz plina prema kapacitetima opskrbe; bilo koju opremu ili instalacije bitne da sustav radi ispravno, uključujući zaštitu, nadzor i upravljanje sustavom (čl. 1. i 2).

Zakon o fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost²⁷ u RH je donesen 24. lipnja 2003. i njime se osniva Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, uređuje njegovo ustrojstvo, djelatnost, izvori sredstava, namjena i način korištenja sredstava Fonda te druga pitanja u svezi s ostvarivanjem djelatnosti Fonda (čl. 1).

Energetsko zakonodavstvo EZ je dopunjeno novim i unapređenjem starih direktiva.

Direktiva Vijeća 2003/96/EEZ je donesena 27. listopada 2003. **o restrukturiranju sustava Zajednice o oporezivanju energenata i električne energije**²⁸. Ova direktiva nadomješta nedostatak propisa Zajednice kojima se utvrđuju najniže stope poreza na električnu energiju i energente osim mineralnih ulja radi pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta i ostvarivanja ciljeva ostalih politika Zajednice i zahtjeva da se na razini Zajednice utvrde najniže razine oporezivanja većine energenata, uključujući električnu energiju, prirodni plin i ugljen. (Uvod)

Direktiva 2004/8/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. **o promociji kogeneracije na temelju korisne potrošnje topline na unutarnjem tržištu energije i izmjeni Direktive 92/42/EEZ**²⁹. Svrha je ove direktive povećati energetske učinkovitost i povećati sigurnost opskrbe stvaranjem okvira za unapređivanje i razvoj kogeneracije visokog učinka na temelju potrošnje korisne topline i štednje primarne energije na unutrašnjem tržištu, uzimajući u obzir specifične nacionalne okolnosti naročito klimatske i ekonomske uvjete (čl. 1).

Direktiva Vijeća 2004/67/EZ od 26. travnja 2004. **o mjerama zaštite radi sigurnosti opskrbe prirodnim plinom**³⁰. Ovom se direktivom utvrđuju mjere zaštite odgovarajuće razine sigurnosti opskrbe plinom. Ove mjere također doprinose ispravnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta plina. Njome se uspostavlja zajednički okvir unutar kojeg će države članice odrediti opće, transparentne i nediskriminirajuće politike sigurnosti opskrbe sukladno zahtjevima konkurentnog unutarnjeg tržišta plina;

²⁶ Official Journal L 176, 15.7.2003.

²⁷ Narodne novine br. 107/03

²⁸ Official Journal L 176, 15. 7. 2003.)

²⁹ Official Journal L 52, 21. 2. 2004.

³⁰ Official Journal L 127, 29. 4. 2004.

pojasniti općenite uloge i odgovornosti različitih sudionika tržišta i provesti određene nediskriminirajuće postupke za zaštitu sigurnosti opskrbe plinom (čl. 1).

Nakon što je EZ usvojila niz novih direktiva kojima je unaprijedila pravni okvir reforme energetskog sektora, RH je donijela u prosincu 2004. nove zakone radi usklađivanja s EZ zakonodavstvom. To su slijedeći zakoni.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o energiji³¹.

Novi **Zakon o regulaciji energetskih djelatnosti³²** kojim se unapređuje uspostava i provođenje sustava regulacije energetskih djelatnosti i uređuje postupak osnivanja tijela za regulaciju energetskih djelatnosti, te se uređuju druga pitanja od značaja za regulaciju energetskih djelatnosti.

Novi **Zakon o tržištu električne energije³³** kojim se unapređuje obavljanje sljedećih energetskih djelatnosti: proizvodnja električne energije, prijenos električne energije, distribucija električne energije, opskrba električnom energijom i organiziranje tržišta električnom energijom (čl. 1).

Zakon o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom³⁴ donesen je 18. ožujka 2005. Ovim se Zakonom uređuje obavljanje energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom (čl. 1).

Usljedilo je donošenje novih akata EZ.

Direktiva 2005/32/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2005. **kojom se utvrđuje okvir za uspostavu zahtjeva za eko-dizajnom uređaja koji koriste energiju i dopunjuje Direktiva Vijeća 92/42/EEZ i Direktiva 96/57/EZ i 2000/55/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća³⁵.** Direktivom se uspostavlja okvir za uspostavu zahtjeva za eko-dizajnom uređaja koji koriste energiju, kako bi se osiguralo njihovo slobodno kretanje na unutarnjem tržištu. Zahtjevi za eko-dizajnom propisuju se 'provedbenim mjerama'. Direktiva se ne odnosi na vozila za prijevoz roba i putnika. Cilj Direktive je uspostava jedinstvenog okvira za ocjenu sveukupnog utjecaja na okoliš proizvoda koji koriste energiju, što, osim energetske učinkovitosti, uključuje i korištenje i mogućnost recikliranja materijala, emisije u zrak i vodu i druge učinke (čl. 1).

Uredba (EZ) br. 1775/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. rujna 2005. **o uvjetima pristupa mrežama transporta prirodnog plina³⁶.** Ova uredba ima za cilj postavljanje nediskriminirajućih pravila za uvjete pristupa sustavima transporta prirodnog plina uzimajući u obzir specifičnosti nacionalnih i regionalnih tržišta s namjerom osiguranja pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta prirodnog plina. Navedeni cilj će uključivati usklađivanje pravila za tarife ili metodologije koja je temelj njihovom izračunu za pristup mreži, utemeljenje pristupnih usluga treće strane te usklađivanje pravila za raspodjelu kapaciteta i upravljanje potražnjom koja je veća od tehničkih mogućnosti, određivanje uvjeta transparentnosti, balansirajućih pravila i neuravnoteženih cijena te olakšavanje kapaciteta trgovine (čl. 1).

³¹ Narodne novine br. 177/04.

³² Narodne novine br. 177/04.

³³ Narodne novine br. 177/04.

³⁴ Narodne novine br. 42/05

³⁵ Official Journal L 191, 22. 7. 2005.

³⁶ Official Journal L 289, 3.11.2005.

U namjeri da se unaprijedi proces približavanja zemalja Zapadnog Balkana EU i regionalna suradnja, stvorena je Energetska zajednica.

Ugovor o energetskej zajednici³⁷ potpisan je 25. listopada 2005. između Europske zajednice s jedne strane i Albanije, Republike Bugarske, Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Republike Makedonije, Republike Crne Gore, Rumunjske i Republike Srbije, a RH ga je ratificirala u lipnju 2006. Ovim ugovorom stranke između sebe osnivaju Energetsku zajednicu čiji zadatak je organiziranje odnosa između stranaka i stvaranje pravnog i gospodarskog okvira za umreženu energiju s ciljem:

(a) stvaranja stabilnoga regulatornog i tržišnog okvira sposobnog da privuče ulaganja u plinske mreže, proizvodnju energije, te prienosne i distributivne mreže, kako bi sve stranke imale pristup stabilnoj i stalnoj opskrbi energijom koja je bitna za gospodarski razvitak i socijalnu stabilnost, (b) stvaranja jedinstvenoga regulatornog prostora za trgovinu umreženom energijom, koji je potreban kako bi se udovoljilo zemljopisnom opsegu odnosnih tržišta proizvoda, (c) povećanja sigurnosti opskrbe jedinstvenoga regulatornog prostora osiguravanjem poticaja za povezivanje s kaspiskim, sjevernoafričkim i bliskoistočnim rezervama plina, i iskorištavanja prirodnih rezervi prirodnog plina, ugljena i vodne energije, (d) poboljšanja stanja okoliša u odnosu na umreženu energiju i pripadajuće energetske učinkovitosti, poticanja korištenja obnovljivih izvora energije, i uspostavljanja uvjeta za trgovinu energijom u jedinstvenom regulatornom prostoru, (e) razvijanja tržišnog natjecanja umrežene energije na širom zemljopisnom temelju i iskorištavanja ekonomija razmjera.»Umrežena energija« uključuje električnu energiju i plin u smislu Direktiva Europske zajednice 2003/54/EZ i 2003/55/EZ (čl. 1 i 2.).

Aktivnosti Energetske zajednice uključuju:

(a) Primjenu između ugovornih stranaka pravne stečevine Zajednice glede energije, okoliša, tržišnog natjecanja i obnovljivih izvora, kako je opisano u Glavi II., koja je prilagođena institucionalnom okviru Energetske zajednice i posebnim okolnostima u svakoj od ugovornih stranaka (u daljnjem se tekstu: »Proširenje pravne stečevine Zajednice«).

(b) Uspostavljanje specifičnoga regulatornog okvira koji omogućuje učinkovit rad tržišta umrežene energije preko područja ugovornih stranaka i dijela teritorija Europske zajednice, i koji uključuje stvaranje jedinstvenog mehanizma za prekogranični prijenos i/ili prijevoz umrežene energije, te nadzor nad unilateralnim mjerama zaštite (u daljnjem tekstu naziva »Mehanizam za djelovanje tržišta umrežene energije«, kao što je opisano u Glavi III. ovoga Ugovora.

(c) Stvaranje tržišta umrežene energije bez unutarnjih granica za sve stranke, uključujući koordinaciju međusobne pomoći u slučaju ozbiljnih poremećaja u energetske mrežama ili vanjskih prekida, a koje mogu uključivati postizanje zajedničke energetske trgovinske politike (čl. 3).

Energetsko zakonodavstvo EZ i politika su dopunjeni novim aktima.

Direktiva 2005/89/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 18. siječnja 2006. o mjerama zaštite radi sigurnosti opskrbe električnom energijom i investicija u infrastrukturu³⁸. Ova Direktiva utvrđuje mjere kojima je cilj zaštita sigurnosti opskrbe električnom energijom radi pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta električne energije i osigurava: odgovarajuću razinu proizvodnih kapaciteta; odgovarajuću ravnotežu između opskrbe i potražnje i odgovarajuću razinu interkonekcija između država članica u svrhu razvoja unutarnjeg tržišta. Također, ista utvrđuje okvir unutar kojeg su države članice

³⁷ Narodne novine – Međunarodni ugovori br.6/06

³⁸ "Official Journal" L 33, 4. 2. 2006.

dužne definirati razvidnu, stabilnu i nediskriminirajuću politiku glede sigurnosti opskrbe električnom energijom koja je usklađena sa zahtjevima konkurentnog unutarnjeg tržišta električne energije (čl. 1).

Direktiva 2006/32/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2006. o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji i energetske usluge i ukidanju Direktive 93/76/EEC³⁹. Svrha ove direktive je promovirati energetske učinkovitost i energetske usluge kako bi se razvilo tržište istih i na taj način doprinijelo zaštiti okoliša i sigurnosti opskrbe energijom. Direktiva je usmjerena na postavljanje ciljeva, te usvajanje mehanizama poticanja energetske učinkovitosti kroz institucionalne, financijske i zakonske okvire za uklanjanje barijera koje sprečavaju razvoj tržišta energetske učinkovitosti (čl. 1).

Zelena knjiga o Europskoj strategiji⁴⁰ za održivu konkurentnu i sigurnu energiju od 8. ožujka 2006. utvrđuje da će razvoj Europske energetske politike biti dugoročna promjena. To traži jasan, ali elastičan okvir: jasan tako da predstavlja zajednički pristup prihvaćen na najvišoj razini, elastičan tako da traži periodičko usklađivanje. Europska energetska politika treba imati tri glavna cilja:

- održivost: (i) razvoj konkurentnih obnovljivih izvora energije te ostalih izvora energije i prijevoznih sredstava s niskim udjelom ugljika te posebno alternativnih goriva za prijevoz, (ii) obuzdavajući energetske potražnju unutar Europe, i (iii) slijediti globalne napore da se zaustave klimatske promjene i unaprijedi mjesna kakvoća zraka;
- konkurentnost: (i) osigurati da otvaranje energetske tržišta donosi koristi potrošačima i gospodarstvu u cjelini, međutim poticati ulaganja u proizvodnju čiste energije i energetske efikasnost, (ii) ublažiti utjecaj međunarodnih energetske cijena na EU ekonomiju i njezine građane i (iii) držati Europu na vrhu energetske tehnologije.
- sigurnost opskrbe: rješavati EU ovisnost o uvoznim energijom preko (i) objedinjenog pristupa – smanjivati potražnju, različite EU energetske izvore miješati (energy-mix) sa većom upotrebom konkurentne domaće i obnovljive energije, i imati različite izvore i putove opskrbe uvoznim energijom, (ii) stvarati okvir koji će poticati odgovarajuća ulaganja da se zadovolji rastuća energetska potražnja, (iii) bolje opremiti Europu u borbi s iznenadnim opasnostima, (iv) unapređivati uvjete europskim tvrtkama koje traže pristup globalnim izvorima, i (v) činiti sigurnim da svi građani i poslovni subjekti imaju pristup energiji (točka 3. Zaključci).

Nakon što je EZ unaprijedila energetske pravni okvir, RH je donijela nove zakone radi usklađivanja s EZ zakonodavstvom. To su slijedeći zakoni.

Novi **Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata**⁴¹ donesen je 12. svibnja 2006. Predmet ovog zakona je uređivanje obavljanja sljedećih djelatnosti: proizvodnja naftnih derivata, transport nafte naftovodima, transport naftnih derivata produktovodima, trgovina na veliko naftnim derivatima, trgovina na malo naftnim derivatima, skladištenje nafte i naftnih derivata i trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu nafte i naftnih derivata. Nadalje, ovim se Zakonom osniva i Hrvatska agencija za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata te uređuju mjere za sigurnu i pouzdanu opskrbu naftom i naftnim derivatima (čl. 1).

Novi **Zakon o tržištu plina**⁴² donesen 30. ožujka 2007.g.. Predmet ovog zakona je uređenje pravila i mjera za obavljanje energetske djelatnosti u sektoru prirodnog plina, uključujući ukapljeni prirodni plin, prava i dužnosti sudionika tržišta prirodnog plina, razdvajanje djelatnosti operatora sustava, pristup treće strane sustavu za prirodni plin i otvaranje tržišta prirodnog plina (čl. 1).

³⁹ "Official Journal" L 114, 27. 4. 2006.

⁴⁰ COM (2006)205 final, 8.3.2006.

⁴¹ "Narodne novine" br. 57/06

⁴² "Narodne novine" br. 40/07

Kyoto Protokol uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime⁴³ RH je potpisala 1999., a ratificirala u svibnju 2007. RH se obvezala osigurati da njezine skupne antropogene emisije stakleničkih plinova na popisu ekvivalentne emisiji ugljikova dioksida ne prelaze dodijeljenu joj količinu, izračunate prema njezinom kvantificiranom ograničenju emisija i obvezama smanjenja tako da bi se njezine ukupne emisije takvih plinova smanjile za najmanje 5 posto ispod razina iz 1990. godine, u obvezujućem razdoblju od 2008. do 2012. godine. (čl. 3.) Svaka obvezujuća stranka uspostaviti će, ne kasnije od godinu dana prije početka prvog obvezujućeg razdoblja, nacionalni sustav za procjenu antropogenih emisija prema izvorima i uklanjanjima ponorima za sve stakleničke plinove koji nisu pod nadzorom Montrealskog protokola (čl. 5.)

Novi **Zakon o prostornom uređenju i gradnji**⁴⁴ donesen je 13. srpnja 2007. Ovim se Zakonom uređuje sustav prostornog uređenja i gradnja te energetska učinkovitost u zgradarstvu. Svaka zgrada, ovisno o vrsti i namjeni, mora biti projektirana, izgrađena i održavana tako da tijekom uporabe ima propisana energetska svojstva. Prije izdavanja uporabne dozvole, odnosno prije promjene vlasništva ili iznajmljivanja zgrade ili njezinoga dijela, mora se pribaviti certifikat o energetske svojstvima zgrade, kojeg izdaje ovlaštena osoba. Energetska svojstva i način izračuna toplinskih svojstava zgrade, energetske zahtjeve za nove i postojeće zgrade s izuzećima od propisanih zahtjeva, te uvjete, sadržaj i način izdavanja certifikata (certificiranje), zgrade za koje postoji obveza javnog izlaganja certifikata o energetske svojstvima i uvjete za osobe ovlaštene za izdavanje certifikata propisuju se podzakonskim aktom. (čl. 1. i 15.).

Zakon o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji⁴⁵ je donesen 18. prosinca 2008.g. Ovim se zakonom uređuje područje učinkovitog korištenja energije u neposrednoj potrošnji, donošenje programa i planova za poboljšanje energetske učinkovitosti te njihovo provođenje, mjere energetske učinkovitosti, a posebno djelatnost energetske usluga i energetske pregleda, obveze javnog sektora, energetske subjekta i velikog potrošača te prava potrošača u primjeni mjera energetske učinkovitosti. Svrha ovog zakona je ostvarivanje ciljeva održivog energetske razvoja: smanjenje negativnih utjecaja na okoliš iz energetske sektora, poboljšanje sigurnosti opskrbe energijom, zadovoljavanje potreba potrošača energije i ispunjavanje međunarodnih obveza Republike Hrvatske u području smanjenja emisija stakleničkih plinova i to poticanjem primjene mjera energetske učinkovitosti u sektorima neposredne potrošnje energije (čl. 1).

Zakon o biogorivima za prijevoz⁴⁶ donesen je pred donošenjem u Saboru RH. Ovim se zakonom uređuje područje proizvodnje, trgovine, skladištenja i korištenja biogoriva i drugih obnovljivih goriva u prijevozu, donošenje programa i planova za poticanje proizvodnje i korištenja biogoriva u prijevozu, ovlasti i odgovornosti za utvrđivanje i provođenje politike poticanja proizvodnje i korištenja biogoriva u prijevozu te mjere poticanja proizvodnje i korištenja biogoriva u prijevozu. Svrha je ovoga zakona ostvarivanje ciljeva održivog razvoja u oblasti prijevoza: smanjenje negativnih utjecaja na okoliš, poboljšanje sigurnosti opskrbe gorivom na ekološki prihvatljiv način, zadovoljavanje potreba potrošača za gorivom i ispunjavanje međunarodnih obveza RH u području smanjenja emisija stakleničkih plinova i to poticanjem proizvodnje i korištenja biogoriva u prijevozu kao zamjenu za dizelsko gorivo ili motorni benzin (čl. (čl. 1 i 2.).

Prilagodba i nadogradnja strategije energetske razvitka RH je pripremljena u listopadu 2008.⁴⁷ (Nacrt zelene knjige) sa svrhom definiranja razvoja hrvatske energetske sektora u razdoblju do 2020.

⁴³ *Zakon o potvrđivanju Kyotskog protokola uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime* ("Narodne novine-Međunarodni ugovori" br. 5/07)

⁴⁴ "Narodne novine" br. 76/07 i 38/09

⁴⁵ Narodne novine br. 152/08

⁴⁶ Konačni prijedlog zakona o biogorivima za prijevoz

⁴⁷ Nacrt zelene knjige

g. Cilj je Strategije u neizvjesnim uvjetima globalnog energijskog tržišta i uz oskudne domaće energijske resurse izgraditi održivi energetska sustav, dakle sustav uravnoteženog razvoja odnosa između zaštite okoliša, konkurentnosti i sigurnosti energijske opskrbe, koji će hrvatskim građanima i hrvatskom gospodarstvu omogućiti sigurnu i dostupnu opskrbu energijom.

U prosincu 2008. izvršene su posljednje novele u energetska zakonodavstvu Hrvatske. Novi zakoni su:

Zakon o izmjenama i dopunama zakona o energiji⁴⁸

Zakon o izmjenama i dopunama zakona o tržištu električne energije⁴⁹

Zakon o izmjenama i dopunama zakona o tržištu plina⁵⁰

3.2. Stanje energetska reforme

Energetika općenito

Reforma energetska sektora u RH predstavlja sastavni dio tranzicijskih procesa i zbog toga je prate opće slabosti koje karakteriziraju taj prelazak na tržišno gospodarstvo. To znači da su u energetska sektoru, usprkos deklarativnim ciljevima, djelomično uspostavljeni liberalizirani tržišni odnosi neovisni o utjecaju upravne vlasti. Oblikovanje cijena, primarno električne energije i prirodnog plina je pod političkom kontrolom i liberalizacija cijena se ograničeno provodi, ponajviše zbog općeg gospodarskog i socijalnog stanja u zemlji.

Za reformu je karakteristično da se provodi istodobno s reformama energetska sektora u EZ tako da se taj proces u prošlosti odvijao u fazama pa je zahtijevao uzastopne i višekratne promjene u zakonodavstvu i drugim oblicima reforme, koje još nisu u potpunosti dovršene.

Zakonodavne promjene čine glavni izraz reforme i novo energetska zakonodavstvo je koncipirano po uzoru na EU energetska zakonodavstvo. Nedostaju još neki podzakonski akti da bi u potpunosti bio završen proces usklađivanja s pravnom stečevinom EU (acquis). Treba donijeti podzakonske akte u području energetska učinkovitosti u neposrednoj potrošnji energije i u području biogoriva za prijevoz.

Institucionalne i strukturalne promjene su ostvarene, ali učinci tih promjena, u pogledu glavnih ciljeva, su još na početku. Reorganizacija energetska subjekata nije dovela do povećanja učinkovitosti u sektoru, a uloga regulatornih tijela je orijentirana na kompletiranje energetska zakonodavstva i donošenje metodologija za tarifne sustave, bez tarifnih stavki, u djelatnostima prijenosa/transporta i distribucije energije te opskrbe energije za tzv. tarifne kupce koji nisu izabrali svog opskrbljivača. Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA) je samostalna nezavisna i neprofitabilna ustanova, a obavlja poslove regulatora u cijelom energetska sektoru osim za nuklearnu energiju. Hrvatski operator tržišta energije, d.o.o. (HROTE) je u vlasništvu RH, a obavlja djelatnost organizacije tržišta električne energije i prirodnog plina.

Energetska tržište je formalno otvoreno, ali u opskrbi energijom državne tvrtke i poluprivatizirane državne tvrtke još nemaju pravu konkurenciju pa nije otvoreno pravo tržišno natjecanje.

---

⁴⁸ Narodne novine br. 152/08

⁴⁹ Narodne novine br. 152/08

⁵⁰ Narodne novine br. 152/08

Nacionalni plan za energetska učinkovitost u neposrednoj potrošnji je u Vladinoj proceduri, a Nacionalni akcijski plan za obnovljive izvore energije je u pripremi. Prilagodba i nadogradnja strategije energetskog razvitka RH je pripremljena (Nacrt zelene knjige) i nalazi se u završnoj fazi Vladine procedure.

Električna energija

U sektoru električne energije (EE), zakonski propisi su skoro u potpunosti usklađeni s EU direktivama. Nedostaju podzakonski akti koji će regulirati postupak za izdavanje odobrenja za izgradnju postrojenja za proizvodnju EE. Doneseni su podzakonski akti koji potiču proizvodnju EE iz obnovljivih izvora. To je otvorilo široki interes za pripremu realizacije projekata izgradnje objekata za proizvodnju električne iz obnovljivih izvora energije.

Državna elektroprivredna tvrtka HEP, d.d. je restrukturirana u holding društvo. Operator prijenosnog sustava i Operator distribucijskog sustava te tvrtka za opskrbu EE su odvojeni od proizvodnje EE. Imovinu s kojom posluju ta društva je zadržalo Holding društvo. Zakon o privatizaciji HEP, d.d. postoji, ali još nema političke odluke o privatizaciji. Cijena električne energije nije tržišno određena već je pod kontrolom Vlade što izaziva problem u rentabilnosti poslovanja HEP, d.d.

Tržište EE je otvoreno za sve potrošače, ali HEP nema prave konkurencije na tržištu. Privatna ulaganja su započela izgradnjom dviju vjetroelektrana, a u administrativnoj proceduri ima velik broj privatnih projekata. Glavna ograničenja su u mogućnostima prijenosne i distributivne mreže za prihvatanje novih izvora.

Prirodni plin

U sektoru prirodnog plina, zakonski propisi su skoro u potpunosti usklađeni s EU direktivama.

Operator transportnog sustava je državna tvrtka Plinacro, d.d., koja je preuzela i sustav skladištenja prirodnog plina. Jedini proizvođač i uvoznik prirodnog plina je INA, d.d. u kojoj RH više nema većinsko vlasništvo. Postoji problem sigurnosti opskrbe plinom zbog toga što RH nema dovoljno vlastitih izvora plina, a iz uvoza je osiguran samo jedan dobavni izvor plina iz Rusije. Distribucijom i opskrbom prirodnog plina, koje su računovodstveno odvojene, se bavi veliki broj malih tvrtki u komunalnom ili mješovitom komunalnom i privatnom vlasništvu.

Tržište je formalno otvoreno za sve potrošače, ali cijena prirodnog plina nije tržišno određena već je pod kontrolom Vlade što izaziva problem u rentabilnosti poslovanja INE, d.d.,

U tijeku je izgradnja magistralnog plinovoda prema Dalmaciji. Također su u tijeku pripreme za prvi međunarodni projekt izgradnje terminala ukapljenog plina (LNG) na Jadranu u kome će sudjelovati i hrvatske tvrtke planirano s 25% udjela.

Toplinska energija

U sektoru toplinske energije, zakonski i podzakonski propisi su skoro u potpunosti usklađeni s EU direktivama. Nedostaju podzakonski akti koji će regulirati uvjete za poticanje proizvodnje toplinske energije iz obnovljivih izvora.

Tržište još nije u potpunosti otvoreno. Najveći dio centraliziranih toplinskih sustava u zemlji nalazi se u okviru HEP-a d.d.

Cijene nisu tržišno određene već su pod kontrolom Vlade i izazivaju probleme u rentabilnosti poslovanja HEP-a d.d., ali i malih opskrbljivača toplinskom energijom.

Nafta i naftni derivati

U sektoru nafte i naftnih derivata, zakonski i podzakonski propisi su u potpunosti usklađeni s EU direktivama.

Zalihama nafte i naftnim derivatima upravlja HANDA, samostalna nezavisna i neprofitna agencija za zalihe nafte i naftnih derivata. Zalihe nisu još dostigle propisane 90 dnevne količine.

Tržište je otvoreno za sve potrošače. Jedini proizvođač nafte i naftnih derivata je INA, d.d., ali se uvozom i opskrbom uz INU, d.d. bavi veći broj privatnih tvrtki. Cijene se formiraju na tržišnim osnovama uz administrativnu kontrolu Vlade.

4. PERSPEKTIVE ENERGETSKOG SEKTORA I ULOGA ODVJETNIKA

4.1. Perspektive energetskog sektora

RH će nastaviti slijediti energetsku politiku EU bez obzira na to kada će se i formalno pridružiti EU. Na to upućuju brojni međunarodni ugovori koje je RH potpisala i ratificirala, ali i nužna povezanost s EU na samo na energetskom već na ukupnom gospodarskom području. U prilog tome govori i Nacrt zelene knjige - Prilagodba i nadogradnja strategije energetskog razvitka RH sa svrhom definiranja razvoja hrvatskog energetskog sektora u razdoblju do 2020. g.

Energetsko zakonodavstvo RH će biti kompletirano sa podzakonskim aktima i pratiti će promjene u zakonodavstvu EU, naročito u području obnovljivih izvora energije, uz moguće zaostajanje u ritmu promjena.

RH su nužna privatna ulaganja u nove energetske izvore. Zbog prezaduženosti i politike privatizacije u energetskom sektoru, za očekivati je privatizaciju državne tvrtke HEP, d.d. i mješovita ulaganja u nove izvore gdje to bude odgovaralo budućim partnerima na tržištu.

Privatizacija energetskog sektora oslobodit će cijene od državnog utjecaja, ali će otvoriti problem zaštitnih cijena za socijalno osjetljive kategorije stanovništva.

Za ostvarenje ciljeva nove energetske politike biti će potrebno izvršiti mnoge nove promjene u organizaciji i strukturi vlasništva energetskih subjekata, osigurati bolju međusektorska koordinacija državnih tijela, pojednostaviti procedure za izdavanje dozvola i odobrenja za izgradnju energetskih objekata, naročito za obnovljive izvore energije i pratiti aktualne promjene u EU zakonodavstvu.

4.2. Uloga odvjetnika

Odvjetnici su dali značajan ali mogu dati i veći doprinos u daljnjem provođenju reforme energetskog sektora. Tome u prilog govore sljedeće činjenice:

- odvjetnici su samostalni i nezavisni u radu,
- prirodno se identificiraju s potrebama i interesima svojih stranaka,
- kvalificirani su za pružanje svih oblika pravne pomoći,
- sposobni su prilagoditi se novim izazovima i uvjetima za obavljanje svojih usluga.

Potrebno je ,međutim ispuniti određene uvjete da bi se povećao doprinos odvjetnika. U to ubrajamo sljedeće:

- intenzivno upoznavanje sa legislativom i sudskom praksom u EU, uz odgovarajuću pomoć teorije,
- široka suradnja sa stručnjacima i kolegama u zemlji , EU i regiji,
- oblikovanje iskustava i traženje rješenja za unapređenje zakonodavstva i njegove praktične primjene.

Očekivani doprinos odvjetnika može biti u sljedećem:

- elaboracija i studiranje pravnih problema u provođenju reformi za potrebe upravnih tijela,
- neposredan rad na pripremi zakonskih i podzakonskih akata u suradnji sa službenicima državne uprave i drugim stručnjacima,
- javna rasprava i publiciranje stručnih stavova o reformskim problemima u Hrvatskoj, EU i regiji,
- zastupanje interesa stranaka u postupcima pred državnim upravnim tijelima i sudovima pravne stečevine EU,
- pravno savjetovanje o pravnim aspektima reforme energetskog sektora i uvjetima za rad sektora.

Nadamo se da će sudionici energetskog sektora prepoznati mogućnosti za dalje poboljšanje zajedničkog rada u navedenom području, a odvjetnici imaju dužnost da im u tome pomognu.

ODVJETNIK
IVAN TILOŠANEC

ODVJETNIČKI URED
TILOŠANEC
Zelinska 5/VIII, 10000 Zagreb
Hrvatska
Tel: (+385 1) 6170-744
Fax:(+385 1) 6170-663
E-mail: ured@tilosanec.hr
ivan@tilosanec.hr

ATTORNEY-AT-LAW
IVAN TILOŠANEC
Zelinska St. 5, 10000 Zagreb
Croatia
Tel: (+385 1) 6170-744
Fax:(+385 1) 6170-663
E-mail: ured@tilosanec.hr
ivan@tilosanec.hr

LITERATURA/PRAVNI IZVORI:

- [1] Ailleret, F.: *"Background and Objectives of Energy Regulation"*, Zbornik radova "Problem regulacije na tržištu energetske usluge", Hrvatsko energetske društvo, 2002.,
- [2] Croatia 2008 Progress Report, Commission of the European Communities, Brussels, 05.11.2008. SEC(2008) 2694 final, {COM(2008)674},
- [3] Direktiva 96/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. prosinca 1996. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije/*Directive 96/92/EC of the European Parliament and of the Council of 19 December 1996 concerning common rules for the internal market in electricity (Official Journal L 027, 30.1.1997.)*,
- [4] Direktiva 98/30/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina/*Directive 98/30/EC of the European Parliament and of the Council of 22. June 1998. concerning common rules for the internal market in natural gas,(Official Journal L 204, 21. 7. 1998.)*,
- [5] Direktiva 2001/77/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 21. rujna 2001 o promociji električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora na unutarnjem tržištu električne energije/*Directive 2001/77/EC of the European Parliament and of the Council of 27 September 2001 on the promotion of electricity produced from renewable energy sources in the internal electricity market (Official Journal L 283, 27.10.2007.)*,
- [6] Direktiva 2002/91/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2002 o energetske svojstvima zgrada/*Directive 2002/91/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2002 on the energy performance of buildings (Official Journal L 1, 4.1. 2003.)*,
- [7] Direktiva 2003/30/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 8. svibnja 2003. o promociji i uporabi biogoriva ili ostalih obnovljivih goriva za prijevoz/*Directive 2003/30/EC of the European Parliament and of the Council of 8 May 2003. of the use of biofuels or other renewable fuels for transport (Official Journal L 123, 17. 5. 2003.)*,
- [8] Direktiva 2003/54/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i ukidanju Direktive 96/92/EZ/*Directive 2003/54/EC of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 concerning common rules for the internal market in electricity and repealing Directive 96/92/EC (Official Journal L 176, 15. 7. 2003.)*,
- [9] Direktiva 2003/55/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i ukidanju Direktive 98/30/EZ/*Directive 2003/55/EC of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 concerning common rules for the internal market in natural gas and repealing Directive 98/30/EC (Official Journal L 176, 15. 7. 2003.)*,
- [10] Direktiva Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice o oporezivanju energenata i električne energije/*Council Directive 2003/96/EC of the of 27 October 2003 restructuring the community framework for the taxation of energy product and electricity (Official Journal L 238, 31.10. 2003.)*,
- [11] Direktiva 2004/8/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o promociji kogeneracije na temelju korisne potrošnje topline na unutarnjem tržištu energije i izmjeni Direktive

92/42/EEZ/Directive 2004/8/EC of the European Parliament and of the Council of 11 February 2003. of the promotion of cogeneration based on a useful heat demand internal energy market and amending Directive 92/42/EEC (Official Journal L 52, 21.2. 2004.),

- [12] Direktiva Vijeća 2004/67/EZ od 26. travnja 2004. o mjerama zaštite radi sigurnosti opskrbe prirodnim plinom/Council Directive 2004/67/EC of the of 26 April 2004 concerning measures to safeguard security of natural gas supply (Official Journal L 127, 29. 4. 2004.),
- [13] Direktiva 2005/32/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2005. kojom se utvrđuje okvir za uspostavu zahtijeva za eko-dizajnom uređaja koji koriste energiju i dopunjuje Direktiva Vijeća 92/42/EEZ i Direktivu 96/57/EZ i 2000/55/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća/Directive 2005/32/EC of the European Parliament and of the Council of 6 July 2005 establishing a framework for the setting eco-design requirements for energy using products and amending Council Directive 92/42/EEC and directives 96/57/EC and 200/55/EC of the European Parliament and of the Council(Official Journal L 191, 22. 7. 2005.),
- [14] Direktiva 2005/89/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 18. siječnja 2006. o mjerama zaštite radi sigurnosti opskrbe električnom energijom i investicija u infrastrukturu/Directive 2005/89/EC of the European Parliament and of the Council of 18 January 2005 concerning measures of electricity supply and infrastructure investment (Official Journal L 33, 4. 2. 2006.),
- [15] Direktiva 2006/32/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2006. o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji i energetske usluge i ukidanju Direktive 93/76/EEC/Directive 2006/32/EC of the European Parliament and of Council of 5. April 2006 on energy services and repealing Council Directive 93/76/EEC (Official Journal L 114, 27. 4. 2006.),
- [16] Klepo, M.: "Vijeće za regulaciju energetske djelatnosti–hrvatski nezavisni regulator energetske djelatnosti", Zbornik radova "Problem regulacije na tržištu energetske usluge", Hrvatsko energetske društvo, 2002.,
- [17] Kropić, T., Goricanec, D., Pozeb, V.: "European internal market in energy and the importance of environmental protection", Zbornik radova "Energija i okoliš", Vol II, Opatija, 2008.,
- [18] Metcalf R., "Learning from the Experiences of Others: Development of Energy Regulation in UK and Greece", Zbornik radova "Problem regulacije na tržištu energetske usluge", Hrvatsko energetske društvo, 2002.,
- [19] Neovisna ocjena provedbe Strategije energetske razvitka Republike Hrvatske, Konačno izvješće, Ministarstvo gospodarstva rada i poduzetništva, United Nations Development Programme, Zagreb, 31. siječnja 2008.g.
- [20] Odluka Europskog parlamenta i Vijeća br. 1229/2003/EZ od 26. lipnja 2003. kojom se utvrđuju smjernice za trans-europske energetske mreže i ukidanju Odluke br. 1254/96/EZ /Decision NO 1229/2003/EC of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 laying down series of guidelines for trans-European energy networks and repealing Decision No. 1254/96/EC(Official Journal L 176, 15.7.2003.),
- [21] Pojmovnik, Institucije, politike i proširenje Europske unije, European Commission, Delegacija Europske komisije u Hrvatskoj, svibanj 2003.g.
- [22] Potočnik V., "Iskustva država Europske Unije u regulaciji tržišta energije", Zbornik radova "Problem regulacije na tržištu energetske usluge", Zbornik radova Hrvatsko energetske društvo, 2002.,

- [23] Pravilnik o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije ("Narodne novine" br. 67/07),
- [24] Pravilnik o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije ("Narodne novine" br. 67/07),
- [25] Protokol Energetske povelje o energetskej učinkovitosti i pripadajućim problemima okoliša/*Energy Charter Protocol on Energy Efficiency and Related Environmental Aspects*/ratificiran u travnju 1998.(Uredba o potvrđivanju Protokola energetske povelje o energetskej učinkovitosti i pripadajućim problemima zaštite okoliša ("Narodne novine-Međunarodni ugovori " br. 7/98),
- [26] Rezolucija Sabora RH o pristupanju RH EU ("Narodne novine" br. 153/02),
- [27] Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država s jedne strane i Republike Hrvatske s druge strane/*Stabilisation and Association Agreement between the European Community and member States of the one part and the Republic of Croatia of the other part (Official Journal L 26, 28.1.2005.)*/ potpisan u listopadu 2001.,a stupio na snagu u veljači 2005.,
- [28] Strategija energetskeg razvitka RH ("Narodne novine" br. 38/02),
- [29] Ugovor o energetskej povelji/*Energy Charter Treaty*/iz 1994. g. ratificiran u rujnu 1997 ("Narodne novine-Međunarodni ugovori" br. 15/97),
- [30] Ugovor o energetskej zajednici potpisan 25. listopada 2005. između Europske zajednice s jedne strane i Albanije, Republike Bugarske, Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Republike Makedonije, Republike Crne Gore, Rumunjske i Republike Srbije, ratificiran u lipnju 2006. /*Treaty establishing the Energy Community between European Community of the one part and the Republic of Albania, the Republic of Bulgaria, Bosnia and Herzegovina, the Republic of Croatia, the former Yugoslav Republic of Macedonia, the Republic of Montenegro, Romania, Republic of Serbia of the other part*/("Narodne novine-Međunarodni ugovori" br.6/06),
- [31] Uredba (EZ) br. 1775/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. rujna 2005. o uvjetima pristupa mrežama transporta prirodnog plina/*Regulation (EC) NO 1775/2005 of the European Parliament and of the Council of 28 September 2005 on condition for access to the natural gas transmission networks. (Official Journal L 289, 3.11.2005.)*,
- [32] Uredba o minimalnom udjelu električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije čija se proizvodnja potiče ("Narodne novine" br. 33/07),
- [33] Uredba o naknadama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije ("Narodne novine" br. 33/07 i 133/07),
- [34] Uredba Vijeća (EZ) br. 2666/2000 od 5. prosinca 2000. o pržanju pomoći Albaniji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Saveznoj Republici Jugoslaviji i bivšoj Jugoslavenskoj Saveznoj Republici Makedoniji i ukidanju Uredbe (EZ) br.1628/96 i izmjeni Uredbe (EEZ) br. 3906/89 i (EEZ) br.1360/90 i Odluke 97/256/EZ i 1999/311/EZ./*Council Regulation (EC) NO.2666/2000 of 5. December 2000. on assistance for Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, Federal Republic of Yugoslavia and Federal Yugoslav Republic of Macedonia relealing Regulations (EC) No.1628/96 and amending Regulations (EEC) No.3906/89 and (EEC) No.1360/90 and Decisions 97/256 and 1999/311/EC (Official Journal L 306, 7. 12. 2000.*,

- [35] Ustav Republike Hrvatske (Pročišćeni tekst "Narodne novine" br. 41/2001 i 55/01-ispr.)
- [36] Zakon o biogorivima za prijevoz ("Narodne novine" br. (?)),
- [37] Zakon o energiji ("Narodne novine" br. 68/01, 177/04, 76/07 i 152/08),
- [38] Zakon o fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost ("Narodne novine" br. 107/03),
- [39] Zakon o privatizaciji Hrvatske elektroprivrede, d.d. ("Narodne novine" br. 32/02),
- [40] Zakon o privatizaciji INE, d.d.-industrija nafte ("Narodne novine" br. 32/02),
- [41] Zakon o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom ("Narodne novine" br. 42/05),
- [42] Zakon o regulaciji energetske djelatnosti ("Narodne novine" br. 68/01 i 76/07),
- [43] Zakon o tržištu električne energije ("Narodne novine" br. 68/01,177/04, 76/07 i 152/08),
- [44] Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata ("Narodne novine" br. 68/01) i novi Zakon ("Narodne novine" br. 57/06),
- [45] Zakon o tržištu plina ("Narodne novine" 68/01) i novi Zakon ("Narodne novine" br. 40/07 i 152/08),
- [46] Zakon o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji ("Narodne novine" br. 152/08),
- [47] Zelena knjiga o Europskoj strategiji za održivu konkurentnu i sigurnu energiju od 8.ožujka 2006./*Green paper a European Strategy for Sustainable, Competitive and Secure Energy 8.3.2006.COM (2006)105 final*,